

ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE DIN BUCUREȘTI

Consiliul pentru Studii Universitare de Doctorat

Școala Doctorală

Economie și Afaceri Internaționale

**Analiza comparativă a experiențelor din țările membre ale Uniunii Europene în
materie de adaptare a structurilor economice la provocările emergenței
sectorului cuaternar al economiei**

Dan – Alex Ceașescu – Constantinescu

Conducător științific: PROF. UNIV. DR. DUMITRU MIRON

București (2024)

Cuprins

1. Introducere	5
1.1. Contextul temei	5
1.2. Justificarea alegerii temei.....	8
1.3. Obiectivele Cercetării	11
1.4. Structura lucrării	13
2. Un succint periplu explicativ referitor la sectorul cuaternar	14
2.1. Câteva abordări conceptuale relevante	15
2.1.1. Un scurt periplu la nivelul istoriei revoluțiilor industriale	20
2.1.2. Analiza celor mai relevante aspecte ale stadiului actual al celei de-a patra revoluții industriale	22
2.2. Analiza eșafodajului epistemologic relevant pentru o economie în care devin prevalente sectoarele terțiar și cuaternar	23
2.2.1. Succintă prezentare a transformărilor structurale la nivelul economiei post-industriale	24
2.2.2. Cunoasterea	24
2.2.2.1. Definirea cunoștințelor	25
2.2.2.2. Contribuția schimbărilor revoluționare în planul cunoașterii la avansarea procesului de globalizare.....	27
2.2.2.3. Interconexiunea dintre globalizare și revoluția în planul cunoașterii.....	29
2.2.2.4. Provocări și implicații ale globalizării și ale revoluției în planul cunoașterii	30
2.2.3. Teoria economiei bazate pe cunoaștere (Knowledge-Based Economy)	30
2.2.3.1. Unele provocări conexe cu liberalismul economic și cu dinamica pieței funcționale .	32
2.2.3.2. Principalele caracteristici ale economiei bazate pe cunoaștere.....	33
2.2.3.3. Cele mai importante schimbări la nivelul paradigmei pieței funcționale.....	34
2.2.3.4. Cele mai importante oportunități și rezultate ale economiei bazate pe cunoaștere ...	35
2.2.4. Modelul Triplei Spirale (Triple Helix).....	36
2.2.5. Teoria capitalului uman	37
2.2.6. Economia intensivă în creativitate și inovarea deschisă	39
2.3. Valențe și limite ale înscrierii Uniunii Europene pe coordonatele creativității și inovării	40
2.3.1. Reflectarea în Strategia Europa 2020 a dezideratului de trecere la o economie bazată pe cunoaștere	40
2.3.2. Impactul digitalizării și transformării tehnologice în Europa	43
2.3.3. Modele de inovare deschisă în Uniunea Europeană	44
2.3.4. Adaptarea pieței muncii la economia bazată pe cunoaștere.....	46
2.3.5. Infrastructura de cercetare și dezvoltare (R&D)	48

3. Metodologia cercetării.....	50
3.1. Indice Compozit pentru Cuantificarea Nivelului de Terțiarizare Avansată	51
3.2. Indicatori pentru Măsurarea Sporului de Prosperitate Asociat Tranziției către Sectorul Cuaternar	61
4. Contextul adaptării structurale în Uniunea Europeană	69
4.1.1. Identificarea provocărilor economice generate de emergența sectorului cuaternar în Uniunea Europeană	69
4.1.2. Provocările sociale ale emergenței sectorului cuaternar. Impactul sectorului cuaternar asupra structurii sociale.....	71
4.1.3. Impactul emergenței sectorului cuaternar asupra politicilor publice și a schemelor de guvernare	74
4.2. Inițiative și politici europene: Tranziția către o economie bazată pe cunoaștere	78
4.2.1. Horizon Europe: Programul-cadru pentru cercetare și inovare	78
4.2.2. Digital Europe Programme: Sprijin pentru transformarea digitală	80
4.2.3. Alte inițiative și politici europene relevante	81
4.3. Rolul inovării și tehnologiei: Importanța investițiilor în inovare, tehnologie și educație pentru a stimula sectorul cuaternar în Uniunea Europeană	84
4.3.1. Inovația: Motorul dezvoltării economice în sectorul cuaternar	84
4.3.2. Tehnologia: Coloana vertebrală a economiei digitale și a sectorului cuaternar	85
4.3.3. Educația: Fundamentul pentru dezvoltarea competențelor în sectorul cuaternar.....	85
4.3.4. Colaborarea între sectorul public și privat: O abordare sinergică pentru susținerea inovării	86
4.3.5. Impactul investițiilor în tehnologie și educație asupra regiunilor mai puțin dezvoltate... 86	
4.3.6. Transformarea pieței muncii: Impactul inovației și tehnologiei asupra locurilor de muncă87	
4.3.7. Sustenabilitatea și economia verde: Rolul tehnologiei și inovării în tranziția către o economie durabilă.....	88
5. Analiza comparativă privind evoluțiile înregistrate de unele dintre țările membre ale Uniunii Europene	88
5.1. Studiu de caz: Franța și politicile de sprijin pentru dezvoltarea sectorului cuaternar	88
5.1.1. Contextul emergenței sectorului cuaternar în Franța.....	88
5.1.2. Investiții în cercetare și dezvoltare (R&D)	89
5.1.3. Educația și formarea forței de muncă	89
5.1.4. Inovația și sprijinul guvernamental pentru antreprenoriat	90
5.1.5. Digitalizarea și dezvoltarea infrastructurii tehnologice	91
5.1.6. Concluzie: O strategie cuprinzătoare și bine coordonată.....	91
5.2. Studiu de caz: Germania și emergența sectorului cuaternar	92

5.2.1. Contextul general al sectorului cuaternar în Germania.....	92
5.2.2. Investiții în cercetare și dezvoltare (R&D)	92
5.2.3. Educația și formarea forței de muncă	93
5.2.4. Inovația și sprijinul guvernamental pentru antreprenoriat.....	93
5.2.5. Digitalizarea și dezvoltarea infrastructurii tehnologice	94
5.2.6. Concluzie: Un răspuns strategic și bine coordonat.....	94
5.3. Studiu de caz: România și provocările și oportunitățile în adaptarea la sectorul cuaternar ..	95
5.3.1. Introducere: Contextul emergenței sectorului cuaternar	95
5.3.2. Provocările cu care se confruntă România în adaptarea la sectorul cuaternar.....	95
5.3.3. Oportunitățile României în dezvoltarea sectorului cuaternar	97
5.3.4. Concluzii: Drumul înainte pentru România	98
5.4. Studiu de caz: Suedia – un exemplu de succes în integrarea economiei digitale și a sectorului bazat pe cunoaștere	99
5.4.1. Introducere: Suedia, lider global în economia bazată pe cunoaștere	99
5.4.2. Politicile guvernamentale pentru sprijinirea economiei digitale	99
5.4.3. Educația și formarea forței de muncă pentru economia bazată pe cunoaștere	100
5.4.4. Infrastructura digitală și integrarea tehnologică	101
5.4.5. Cultura inovării și ecosistemul antreprenorial.....	101
5.4.6. Sustenabilitatea și tehnologiile verzi	102
5.4.7. Concluzii: Lecții desprinse din analiza manierei în care a abordat Suedia integrarea economiei digitale și a sectorului bazat pe cunoaștere	102
5.5. Analiză comparativă între strategiile adoptate de Germania, Franța, România și Suedia pentru adaptarea la sectorul cuaternar	103
5.5.1. Introducere: Provocările și oportunitățile sectorului cuaternar în Uniunea Europeană	103
5.5.2 Investiții în cercetare și dezvoltare (R&D)	103
5.5.3. Infrastructura digitală	104
5.5.4. Educația și formarea forței de muncă	105
5.5.5. Inovația și sprijinul pentru antreprenoriat	106
5.5.6. Concluzie: Similarități și diferențe între strategiile de adaptare la sectorul cuaternar .	107
6. Concluzii și recomandări	108
Recomandări	112
Limitări și direcții pentru cercetări viitoare	116
7. Bibliografie.....	117
8. Anexe	125

Cuvinte cheie: cuaternar, Uniunea Europeana, provocari, tertiarizare, sectoare economice

Rezumat

Lucrarea de față explorează tranziția economiilor statelor membre ale Uniunii Europene către sectorul cuaternar, un domeniu emergent al economiei bazat pe cunoaștere, inovație și tehnologie avansată. În cadrul acestei cercetări, accentul este pus pe modul în care economiile europene își adaptează structurile economice tradiționale pentru a valorifica potențialul oferit de sectorul cuaternar, concentrându-se pe exemple de bune practici și pe provocările întâlnite în acest proces.

Cercetarea este justificată de importanța tot mai mare a sectorului cuaternar în economia globală contemporană, care redefinește competitivitatea economică prin investiții în educație, cercetare și dezvoltare (R&D) și digitalizare. Statele membre ale Uniunii Europene se confruntă cu provocări economice, sociale și politice în încercarea de a valorifica aceste oportunități, iar această lucrare își propune să analizeze în profunzime aceste tranziții.

Obiectivele principale ale cercetării includ identificarea caracteristicilor care definesc noul model economic bazat pe cunoaștere, elaborarea unui indice compozit pentru măsurarea nivelului de tertiarizare a economiilor europene, și dezvoltarea unui set de indicatori care să evalueze impactul tranziției către sectorul cuaternar asupra prosperității economice și sociale. Studiul oferă, de asemenea, o analiză comparativă detaliată a economiilor din patru state membre UE — Franța, Germania, România și Suedia — explorând strategiile de succes și barierele în adoptarea acestui nou model economic.

Concluziile evidențiază necesitatea unor politici de sprijin pentru inovare, educație și digitalizare pentru a facilita tranziția către economia bazată pe cunoaștere, subliniind totodată diferențele dintre economiile statelor membre în ceea ce privește gradul de integrare a sectorului cuaternar. Lucrarea se încheie cu recomandări pentru optimizarea strategiilor naționale și regionale pentru o tranziție economică sustenabilă.